

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

11 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte Vladimir Timofti

Judecători Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Elena Cobzac

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 21 iunie 2018 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2018, declarat de către avocatul Cernicov Andrei în numele părților vătămate XXX Viorica și XXX Laura, în cauza penală în privința inculpatului

Nichitin Ruslan XXX, născut la XXX, originar și domiciliat în XXX.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 05.12.2017 – 21.06.2018;

2. Instanța de apel: 12.07.2018 – 02.10.2018;

3. Instanța de recurs: 12.02.2019 – 11.06.2019.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 21 iunie 2018, Nichitin Ruslan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.155 Cod penal, cu aplicarea prevederilor art.364¹ Cod de procedură penală, la 2 ani închisoare.

În temeiul art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 1 an.

Procesul penal intentat în baza art.201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal a fost încetat, pe motiv că fapta constituie contravenție.

Nichitin Ruslan a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art.78 Cod contravențional și încetat procesul contravențional, pe motivul expirării termenului de prescripție.

Acțiunea civilă în partea prejudiciului moral a fost admisă, fiind dispusă încasarea din contul lui Nichitin Ruslan în beneficiul părților vătămate Timuță Viorica și Timuță (Nichitin) Laura a prejudiciului moral în mărime de 5000 lei pentru fiecare.

Acțiunea civilă în partea prejudiciului material a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în procedură civilă.

A fost dispusă încasarea din contul lui Nichitin Ruslan în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în mărime de 57 lei.

2. Prima instanță, examinând cauza în procedura prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, a constatat că Nichitin Ruslan, la data de 27 iulie 2015, ora 23:30, fiind sub influența alcoolului, la domiciliul său, în prezența copilului minor, a înjurat-o și a amenințat-o cu răfuială fizică pe soția sa, lovind-o cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, pricinuindu-i, conform raportului de expertiză medico-legală

nr.17D din 19.02.2016, vătămări corporale neînsemnate, manifestate prin echimoze pe brațe, antebratul drept și coapsa stângă.

Tot el, în aceeași zi și aceeași oră, fiind sub influența alcoolului, la domiciliul său, fiind în relații ostile cu soția XXX Viorica, pe motiv că aceasta a solicitat ordonanță de protecție împotriva acțiunilor presupusului agresor Ruslan Nichitin, a amenințat-o cu cuțitul că o omoară, apropiind lama cuțitului de regiunea gâtului, fapt ce i-a inspirat părții vătămate, frică pentru viața și sănătatea ei, deoarece a primit amenințarea ca pe una reală.

3. La data de 04 iulie 2018, avocatul Cernicov Andrei în numele părților vătămate XXX Viorica și XXX Laura, și partea vătămată XXX Viorica au declarat apel împotriva sentinței, solicitând casarea acesteia în partea stabilirii pedepsei și acțiunii civile, rejudecarea cauzei în această parte și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului să-i fie aplicată o pedeapsă de 2 ani închisoare, iar în temeiul art.90 Cod penal să fie dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 3 ani, precum și să fie admisă acțiunea civilă integral, cu dispunerea încasării din contul inculpatului în beneficiul părților vătămate a prejudiciului material în mărime de 40000 lei, a prejudiciului moral în mărime de 60000 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 3000 lei, invocând că instanța nu a dat deplină eficiență prevederilor art.75 și 61 Cod penal și i-a aplicat inculpatului o pedeapsă prea blândă; - termenul de probațiune de 1 an este prea mic, existând riscul ca după scurgerea lui, inculpatul să-și continue agresiunea fizică față de părțile vătămate; - instanța greșit a admis în principiu acțiunea civilă în partea prejudiciului material, or, la materialele cauzei sunt anexate toate înscrisurile care certifică mărimea acestuia; - instanța a apreciat arbitrar circumstanțele cauzei care justifică mărimea prejudiciului moral solicitat; - instanța nu a ținut cont de perioada îndelungată în care părțile vătămate au fost supuse maltratărilor fizice și psihice, de comportamentul inculpatului de până și după comiterea infracțiunii, de suferințele provocate părților vătămate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2018, apelul a fost admis, casată sentința în parte cheltuielilor de judecată, rejudecată cauza în această parte și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost dispusă încasarea din contul lui Nichitin Ruslan în beneficiul părții vătămate XXX Viorica a cheltuielilor de judecată pentru asistență juridică în mărime de 3000 lei. Celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute.

În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că sentința a fost contestată doar în partea stabilirii pedepsei și acțiunii civile.

Astfel, cu referire la stabilirea categoriei și termenului pedepsei penale, instanța de apel a indicat că prima instanță a dat deplină eficiență prevederilor art.7, 61, 72, 75 și 90 Cod penal, ținând cont de toate circumstanțele cauzei, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care face parte din categoria celor mai puțin grave, de pericolul social al faptei comise, care face parte din domeniul infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei și contra familiei și care prezintă un grad sporit de pericol, de persoana inculpatului, care este caracterizat satisfăcător, că circumstanțe agravante nu au fost reținute, că și-a recunoscut vina și a solicitat examinarea cauzei în procedură simplificată, că circumstanțe agravante nu au fost stabilite, precum și de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului, și corect a conchis că corectarea acestuia poate fi atinsă prin aplicarea unei pedepse sub formă de închisoare

cu suspendarea condiționată a executării ei pe o perioadă de probațiune de 1 an, fiind o pedeapsă echitabilă și proporțională faptei comise.

Consecvent, cu referire la solicitarea apelanților privind stabilirea unei perioade de probațiune mai mari, pe motiv că inculpatul continuă să fie agresiv față de părțile vătămate, instanța de apel a considerat-o neîntemeiată, precizând că, așa cum prevede art.325 Cod de procedură penală, nu poate depăși limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

Cu referire la argumentele apelanților invocate vis-a-vis de soluția primei instanțe în latura civilă, instanța de apel a menționat că acestea nu sunt întemeiate.

Instanța a precizat că, în partea prejudiciului material partea civilă nu a prezentat probe care să confirme cuantumul prejudiciului material susținut a fi suportat, iar în astfel de circumstanțe, potrivit art.387 alin.(3) Cod de procedură penală, se impune admiterea, în principiu, a acțiunii civile, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să se pronunțe instanța civilă.

În ceea ce privește cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 3000 lei, instanța de apel a considerat că acestea sunt probate prin bonuri de plată și prin urmare, în temeiul art.217-219 și 385 alin.(1) pct.14 Cod de procedură penală, urmează a fi puse pe seama inculpatului.

Cât privește argumentele invocate de către apelanți în ceea ce vizează cuantumul prejudiciului moral, instanța de apel le-a considerat drept nefondate, or probele prezentate în susținerea acestuia, probează parțial mărimea lui.

Într-o altă ordine de idei, instanța de apel, examinând apelurile declarate a constatat că, deși apelantul nu solicită expres recalificarea faptei constatate de către prima instanță din art.78 Cod contravențional în articolul 201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, sentința este criticată anume sub acest aspect.

Subsecvent, instanța a remarcat neadmiterea depășirii limitelor judecării cauzei și a învinuirii susținute de către procuror, or, în susținerile verbale, procurorul indică expres că odată cu adoptarea Legii nr.196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16.09.2016, în acțiunile inculpatului, pe episodul violenței în familie, nu se regăsesc semnele componente ale infracțiunii prevăzute de articolul 201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, iar fapta urmează a fi recalificată în baza art.78 Cod contravențional, în așa mod, renunțând parțial la învinuire.

5. La data de 05 decembrie 2018, împotriva hotărârilor judecătorești a declarat recursurs ordinar avocatul Cernicov Andrei în numele părților vătămate XXX Viorica și XXX Laura care, indicând temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6), 10), 12) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza ambelor norme penale incriminate în rechizitoriu, cu aplicarea unei pedepse penale, cu suspendare condiționată pe o perioadă de probațiune mai mare, precum și să fie admisă integral acțiunea civilă, pe motiv că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel; - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția; - s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale; - faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită; - instanța a apreciat arbitrar probele și circumstanțele cauzei; - nu a luat în considerare declarațiile părților vătămate; - instanța de apel nu a aluat în considerare comportamentul agresiv, pe care inculpatul l-a avut față de XXX Viorica în perioada judecării cauzei în prima instanță; - că fiind în stare avansată de ebrietate alcoolică, în data de 06.05.2018 – perioada

examinării cauzei în fond, a intrat în curtea casei unde locuiesc părțile vătămate și având scopul de a se răfui cu Timuță Viorica, a îmbrâncit-o, iar în momentul în care s-a implicat soțul acesteia, inculpatul i-a cauzat respectivului vătămări corporale; - instanța de apel a nu a luat în considerare nici faptul că la data de 15.05.2018, Judecătoria Strășeni, sediul Călărași a aplicat față de părțile vătămate XXX Viorica și XXX Laura măsuri de protecție; - nu a dat deplină eficiență prevederilor art.61 și 75 Cod penal și i-a aplicat inculpatului o pedeapsă prea blândă; - prima instanță a constatat mai multe circumstanțe agravante, care justifică aplicarea unei pedepse mai spre; - acuzarea eronat a încadrat acțiunile inculpatului în prevederile art.78 Cod contravențional, or din probele cercetate în instanță rezultă vinovăția inculpatului atât în comiterea infracțiunii de amenințare cu omor, cât și de violență în familie; - instanța eronat a admis în principiu acțiunea civilă în partea prejudiciului material; - instanțele au dispus încasarea unui prejudiciu moral prea mic în raport cu suferințele fizice și psihice suportate de către părțile vătămate, care au avut loc pe o durată de 4 ani.

6. Judecând recursul ordinar declarat de către avocatul Cernicov Andrei în numele părților vătămate XXX Viorica și XXX Laura în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, ținând cont de opinia procurorului expusă în referință, prin care solicită declararea inadmisibilității recursului ordinar, Colegiul penal consideră că recursul urmează a fi admis, casată parțial decizia instanței de apel, în partea pedepsei penale, rejudecată cauza în această parte și pronunță o nouă hotărâre după cum urmează.

Cu referire la criticile aduse de către recurent privind încetarea procesului penal intentat în baza art.201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, pe motiv că fapta constituie contravenție și recunoașterea inculpatului ca fiind vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art.78 Cod contravențional și încetat procesul contravențional, pe motivul expirării termenului de prescripție, Colegiul penal menționează că acestea nu sunt întemeiate, instanțele de font corect ajungând la concluzia că reieșind din prevederile art.10 alin.(1) Cod penal și amendamentele Legii nr.196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16.09.2016, fapta inculpatului nu mai întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, ci a contravenției prevăzute de art.78 Cod contravențional.

Or, însăși acuzatorul de stat a renunțat la învinuirea inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art.201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, solicitând condamnarea acestuia în baza art.78 Cod contravențional (f.d.75-78), iar instanța de judecată, sub condiția art.325 alin.(1) Cod de procedură penală, nu poate depăși limitele învinuirii formulate.

Colegiul penal ține să amintească că prin art.II pct.4 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.196 din 28 iulie 2016, a fost modificat art.201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, astfel că pentru încadrarea faptei inculpatului în baza acestei norme, vătămrile corporale cauzate părții vătămate trebuie să se ridice la gradul vătămarilor *medii*. Însă, în cauza penală de față, potrivit raportului de expertiză medico-legală nr.17D din 19.02.2016, părții vătămate XXX Viorica i-au fost cauzate vătămări corporale *neînsemnate*.

Prin urmare, concluziile instanțelor de fond de a înceta procesul penal intentat împotriva lui Nichitin Ruslan în baza art.201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, cu încadrarea acțiunilor acestuia în baza art.78 Cod contravențional, cu încetarea ulterioară a procesului contravențional, pe motivul expirării termenului de prescripție, sunt corecte.

Cu referire la acțiunea civilă în partea prejudiciului material, Colegiul penal reține că recurentul nu este de acord cu faptul că instanțele de fond au admis în principiu acțiunea civilă în partea prejudiciului material și ține să precizeze că la soluționarea acesteia, instanța aplică prevederile art.225 alin.(3) Cod de procedură penală, potrivit cărora odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă, în coroborare cu prevederile art.387 alin.(3) Cod de procedură penală, potrivit cărora, în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

Respectiv, prima instanță, în temeiul art.225 alin.(3) Cod de procedură penală a examinat acțiunea civilă, iar în temeiul art.387 alin.(3) Cod de procedură penală a admis-o în principiu, urmând ca asupra cuantumului prejudiciului material să se expună instanța de judecată în ordinea procedurii civile, or, partea vătămată nu a prezentat, în cadrul procesului penal de față, probele necesare întru justificarea cuantumului prejudiciului material solicitat.

În această ordine de idei, în cadrul examinării litigiului în ordinea procedurii civile, instanța civilă, în baza actelor justificative pe care le va prezenta partea vătămată, va stabili exact mărimea prejudiciului material care i-a fost cauzat prin infracțiunile.

De asemenea, cu referire la acțiunea civilă în partea prejudiciului moral, Colegiul penal reține că recurentul nu este de acord cu cuantumul prejudiciului stabilit de către instanțele de fond, considerând că este prea mic.

În sensul celor relatate, Colegiul penal precizează că reieșind din prevederile art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, care prevede lista exhaustivă a temeiurilor pentru recurs, instanța de recurs nu are competența de a reaprecia cuantumul acțiunii civile. Or, în recurs nu se poate solicita reactualizarea despăgubirilor cuvenite și stabilite de instanța de fond. (*pct.13 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție Cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală nr.9 din 30.10.2009*).

Cu referire la pedeapsa penală, Colegiul penal reține că recurentul nu este de acord cu perioada de probațiune, pe care o consideră prea mică.

Examinând criticile recurentului invocate în acest sens, ținând cont de prevederile art.7, 61 și 75 Cod penal, Colegiul penal consideră că instanțele de fond au omis aceste prevederi, stabilindu-i inculpatului o pedeapsă care nu corespunde faptei comise, personalității inculpatului și prejudiciilor aduse părților vătămate.

Astfel, în formarea convingerii, instanțele de fond urmau să țină cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege, inclusiv de întreaga conduită a inculpatului înainte de săvârșirea faptei, după săvârșirea faptei, în timpul judecății, precum și alte aspecte ce privesc personalitatea lui, or, acestuia i-a fost imputată săvârșirea a două infracțiuni, pentru cea prevăzută de art.155 Cod penal fiind condamnat la 2 ani închisoare, iar procesul penal intentat împotriva inculpatului în baza art.201¹ alin.(2) lit.a) Cod penal, a fost încetat, pe motiv că fapta lui constituie contravenție.

În aceste circumstanțe, Colegiul penal subliniază comportamentul inculpatului, care este unul agresiv, îndreptat împotriva vieții și sănătății persoanei, în speță, împotriva membrilor familiei sale, unul dintre care este copilul minor.

Totodată, Colegiul penal remarcă că instanța de apel la stabilirea pedepsei penale cu executare condiționată pe perioadă de probațiune, pe de o parte reține că

infracțiunea comisă de către inculpat „...face parte din domeniul infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei și contra familiei și care prezintă un grad sporit de pericol...”, iar pe de altă parte îi stabilește perioada de probațiune de un an.

Prin urmare, Colegiul penal ținând cont de prevederile art.7, 61 și 75 Cod penal, de circumstanțele cauzei, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care face parte din categoria celor mai puțin grave, de pericolul social al faptei comise, care face parte din domeniul infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei și contra familiei, și care prezintă un grad sporit de pericol, de persoana inculpatului, care potrivit caracteristicii eliberate de către Ofițerul de sector al SP nr.1 IP Călărași, se caracterizează negativ la locul de trai, face abuz de băuturi alcoolice și are un comportament agresiv față de membrii familiei sale, se află la evidență ca agresor în familie, pe numele său fiind emise ordonanțe de protecție a părților vătămate vizate în respectiva cauză penală (f.d.62 v.2), iar potrivit caracteristicii eliberate de către Primarul com. Pîrlița, r-nul Ungheni se caracterizează pozitiv (f.d.50 v.1), că drept circumstanță atenuantă a fost reținută recunoașterea vinovăției și căința sinceră, iar drept circumstanță agravantă se reține - săvârșirea infracțiunii de către o persoană în stare de ebrietate, de perioada îndelungată în care părțile vătămate au fost supuse violenței fizice și verbale, de urmările prejudiciabile aduse părților vătămate, inclusiv de starea psiho-emoțională a părții vătămate minore, confirmată prin Extrasul din fișa medicală nr.1880 din 21.09.2015, că inculpatul și-a recunoscut vina și a solicitat examinarea cauzei în procedură simplificată, precum și de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului, și concludă că pedeapsa echitabilă și proporțională faptei comise, și urmărilor prejudiciabile aduse părților vătămate este de 2 ani închisoare, cu suspendarea condiționată a exectării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

Complementar, cu referire la argumentele recurentului, precum că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, Colegiul penal sesizează că, în partea încadrării acțiunilor inculpatului și acțiunii civile, contrar celor invocate, instanța de apel a examinat motivele apelului în ansamblu și dându-le o apreciere corespunzătoare, conform art.414, 417 Cod de procedură penală, s-a pronunțat argumentat și detaliat asupra lor, indicând temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea, respectiv admiterea lor, precum și motivele adoptării soluției, pe care Colegiul penal, în partea indicată, și-o asumă în totalitate, considerând că o expunere repetată asupra lor este inutilă, fapt ce este în deplină concordanță cu jurisprudența și practica Curții Europene a Drepturilor Omului, care în cauza *Albert vs România din 16.02.2010, în pct.37 al Hotărârii* a statuat că, dacă art.6 § 1 din Convenția EDO obligă instanțele să își motiveze deciziile, acesta nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Țările de Jos, 19.04.1994*).

Prin urmare, argumentele recurentului expuse la pct.5 al prezentei decizii, care vizează încadrarea acțiunilor inculpatului și acțiunea civilă sunt neîntemeiate, decizia instanței de apel în acest sens fiind bine argumentată, motivată și în concordanță cu prevederile art.394 Cod de procedură penală, Colegiul penal constatând că nu există vreo eroare de drept ce ar afecta legalitatea acesteia.

Viceversa, în partea stabilirii pedepsei penale instanța de apel nu a dat deplină eficiență prevederilor art.7, 61 și 75 Cod penale, stabilindu-i inculpatului o pedeapsă ce nu corespunde faptei comise, persoanlității inculpatului și prejudiciilor aduapse părților

vătămate, motiv pentru care, în conformitate cu prevederile art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, care statuează că, judecând recursul, instanța rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, admite recursul ordinar declarat de către avocatul Cernicov Andrei în numele părților vătămate Timuță Viorica și Timuță (Nichitin) Laura, casează decizia instanței de apel în partea pedepsei penale, rejudecă cauza în această parte și pronunță o nouă hotărâre, prin care dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei penale de 2 ani închisoare, aplicată inculpatului în baza art.155 Cod penal, pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

7. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Cernicov Andrei în numele părților vătămate Timuță Viorica și Timuță (Nichitin) Laura, în cauza penală în privința lui Nichitin Ruslan, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2018, în partea pedepsei penale, rejudecă cauza în această parte și pronunță o nouă hotărâre prin care, în temeiul art.90 Cod penal, se dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei, aplicate lui Nichitin Ruslan în baza art.155 Cod penal, pe o perioadă de probațiune de 3 (trei) ani.

Celelalte dispoziții ale hotărârii contestate se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată, pronunțată la data de 11 iulie 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac